

संकल्प-सिद्धी

वेळ ही आपल्या आयुष्यातली सर्वात मर्यादित गोष्ट आहे. इतकी वर्षे, इतके महिने, इतके दिवस, इतके तास, इतके श्वास फक्त दिले आहेत आपल्याला जगण्यासाठी. संपत्ती मिळवता येते, माणसे मिळवता येतात, इतर सर्व साधने आपल्याला मिळवता येतात हवी तितकी, पण वेळ नाही येत मिळवता.

तुम्हाला जे व्हायचं असेल, जे घडवायचं असेल ते या इतक्या वेळेमध्येच करावं लागणार आहे. मग तो वेळ, तुमच्या आयुष्यातली सर्वात बहुमूल्य वस्तू, वाया घालवून कसं चालेल ? आधी काय करायचं आहे, कोठे जायचं आहे, काय व्हायचं आहे ते ठरवून टाकायला हवं, मग ही ध्येये गाठण्यासाठी काय काय करायला हवं, कोणती साधने हवीत, ती कशी मिळवायची, त्यासाठी लागणारं ज्ञान, कौशल्य कसं संपादन करायचं, हे नीट ठरवता येतं.

संबंध आयुष्यात काय करायचं हा ध्येयाचा फार लांबचा पल्ला असतो. तो पक्का ठरल्यानंतर त्याच्यापर्यंत पोहोचण्याचे टप्पे ठरवायला हवेत. एकदा ध्येय ठरले, की तिकडे आपण पोहोचणारच आहोत असे वाटायला लागते. ऑलिम्पिक पदक मिळवणं, अगदी उत्तम नोकरी मिळवणंसुद्धा फार चांगली ध्येये आहेत, पण त्यांचे टप्पे ठरवून तशी पावलं टाकण्याची सवय लावून घेतल्याशिवाय ती गाठता येणं शक्यच होणार नाही, नुसतं स्वप्नरंजनच होईल ते. आणि काळ मात्र वाळूच्या घड्याळाप्रमाणे निसटून जात राहतो भूतकाळात.

जीवनात निष्कारण वैफल्य येऊ द्यायचं नसेल, तर वेळ सार्थकी लावायला हवा, दुसरा पर्याय नाही. एकदा ध्येय निश्चित ठरल्यावर त्यासाठी कालमर्यादा घालून घ्यायला हवी. मग त्या वाटचालीचे टप्पे ठरवायचे. वेळापत्रक आखताना प्रत्येक टप्प्यावर पोहोचायला आठवडा हे परिमाण वापरणं फार सोयीचं पडतं. प्रत्येक टप्प्याला किती आठवडे देता येतील त्याची आखणी झाली पाहिजे आणि आपली वाटचाल नीट होते आहे की नाही हे सतत पडताळून पाहण्यासाठी एक दिवस हे सर्वात उत्तम परिमाण आहे. आजची वाटचाल कशी आणि किती ते रोज ठरवायचं, मनात उजळणी करायची त्याची आणि दिवस संपल्यावर आज काय काय करायचं ठरवलं होतं, त्यातलं किती केलं गेलं हे तपासून पाहायचं. रोजचा संकल्प नेटाने सिद्धीला नेण्याची सवय लावून घेतली, तरच लांबच्या पल्ल्यातलं ध्येय आवाक्यात येतं. ही सवय लावून घेतली तुम्ही, तर आताच अभिनंदन करून ठेवायला हवं तुमचं !

—भीष्मराज बाम
(‘मना सज्जना’ या पुस्तकातून)